

עת"א 42410/10/15 - ש א נגד ועדת השחרורים, היועץ המשפטי לממשלה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 42410-10-15 א נ' ועדת השחרורים

לפני: כב' הנשיא אברהם טל - אב"ד

כב' השופטת זהבה בוסתן

כב' השופט ד"ר שמואל בורנשטיין

ש א

העותר

נגד

המשיבים

1. ועדת השחרורים

2. היועץ המשפטי לממשלה

פסק דין

1. בפנינו עתירה נגד החלטת ועדת השחרורים (להלן: "הוועדה") מיום 20.10.2015 אשר הורתה לבטל את מלוא תקופת הרישיון (כ-3 שנים) של העותר בעקבות הפרה של תנאי השחרור על תנאי.

ב"כ העותר מבקש להורות לוועדה להסתפק ב"אזהרת" העותר לבל יפר בשנית את תנאי שחרורו וחילופין לקבוע "תקופת תנאי חדשה" שתחול על העותר, מיום שהוזהר, מבלי שתופקע תקופת הרישיון.

2. העותר ריצה את מאסרו הראשון לתקופה של 9 שנים, בגין סחיטה באיומים, סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה, היזק בזדון, סחיטה בכוח, הטרדת עד והצתה.

כתב האישום בו הורשע העותר מגולל 4 מעשי נקמה שביצע העותר בארבעה מתלוננים שונים: מתמחה לו שמר העותר טינה במשך 25 שנה, בעל חברה עמו הסתכסך עסקית, עורך דין שייצג אותו וחוקר פרטי. מעשיו של העותר כללו ניקוב צמיגים, ירי מאופנוע חולף, הצתת וניקוב צמיגים של רכבי נשות שניים מהמתלוננים, איומים והפעלת אלימות פיזית.

השתלשלות האירועים עד להחלטה נשוא העתירה

1. ביום 24.4.2013 דחתה ועדת השחרורים את בקשתו של העותר לשחרור מוקדם בתנאי תוכנית רש"א.

2. ביום 14.7.2013 קיבל ביהמ"ש את עתירת העותר לשחרור מוקדם בתנאי שיעמוד בתוכנית רש"א

שהוכנה בעניינו, ותוקפה יורחב לשנתיים, שיעבוד במסעדה, שיהיה נתון במעצר בית לילי במקום מגוריו בהרצליה ולא ייצור קשר עם המתלוננים עד יום 29.7.2016.

במועד השחרור היה ידוע כי לעותר יש רקע פסיכיאטרי שלא מסכן את סביבתו.

3. ממועד שחרורו עמד העותר בתנאים, אולם כעבור זמן מה החל לגלות קשיים בשמירת הקשר עם רש"א. הוא פוטר מעבודתו והופנה למרכז תעסוקה אך לא הראה מוטיבציה לעבוד.

4. בישיבת המעקב שהתקיימה ביום 26.2.2014 התברר שאין דיווח רש"א. העותר הצהיר כי הוא פועל להכרת נכותו במל"ל והוועדה הורתה לרש"א למסור דיווח.

5. ביום 9.4.2014 התקיימה ישיבת מעקב, שגם אליה לא הגיע דיווח רש"א. העותר דיווח שהוא הוכר כנכה 100% מטעם המל"ל ורש"א עדכנה מאוחר יותר כי הוא אינו מסוגל לעבוד ומטופל על ידי גורמים בעיריית הרצליה.

6. ביום 1.10.2014 התקיימה ישיבת מעקב שבה הוגשו שני מסמכים מטעם רש"א בהם נכתב שהעותר נכה 100%, אינו עובד ואינו מתמיד בהגעה לטיפול הפרטני השבועי ברש"א למרות שאמור להגיע לפגישה הקבועה במשרדי הרווחה. הובהרו לעותר משמעויות אי ההתמדה ומאז הוא מגיע, אך הוא אינו מתמסר לטיפול ואינו מגיע לשיעורי תורה שנקבעו לו כחלק מתוכנית הטיפול ותנאי הפיקוח המחייבים.

העותר טען בישיבה כי הדיווח אינו נכון וכי הוא ממלא אחר התנאים אך רש"א ניתקה עמו את הקשר והתעלמה ממנו.

7. בישיבה שהתקיימה ביום 16.12.2014 התבקשה הפקעת רישיונו של העותר משום שלמרות האזהרות הוא המשיך לא להגיע לטיפולים הפרטניים, לא הראה התמסרות לטיפול ולא הגיע לשיעורי התורה.

גם בישיבה זו טען העותר כי מצבו נוצר באשמת רש"א.

8. לקראת הישיבה ביום 3.3.2015 נערך לעותר אבחון פסיכיאטרי פרטי על ידי דר' כספי שחוות דעתו מיום 6.2.2015 הועברה גם לרש"א.

מחוות הדעת עולה כי העותר לוקה בהפרעה פסיכוטית (דלוזיונית) שהחלה לפני שנים רבות. להערכת דר' כספי, אי התייצבותו ואי עמידתו של העותר בתנאי השחרור הם ביטוי לליקוי הכללי במצבו הנפשי של העותר בגין המחלה הפסיכוטית - סכיזופרניה. לדעתו ליקויי העותר משבשים את יכולתו לעמוד בהגעה סדירה לפגישות טיפוליות פרטניות.

למרות חוזה"ד רש"א ביקשה להפקיע את רישיון האסיר של העותר, תוך שהדגישה את חוסר שיתוף הפעולה וההפרה הבוטה של תנאי השחרור, חרף ההזהרות וההבהרות שהוזהר העותר.

חרף המלצת רש"א ביקשה הוועדה ממנה שתבחן אפשרות שיקום של העותר מותאמת למצב הפסיכיאטרי בו לכאורה היה נתון.

הועדה קבעה שאין זה המקרה הראוי להפקעת רישיון שכן על הגורמים המטפלים לשנס מותניים ולמצוא טיפול הולם למצבו המורכב של העותר.

9. בישיבת המעקב ביום 30.3.2015 הובהר לוועדה על ידי רש"א שהעותר יופנה לבניית סל שיקום, ישולב בטיפול אמבולטורי לו הוא זקוק ויופנה למרפאה לבריאות הנפש בהרצליה.

10. בישיבת המעקב ביום 16.6.2015 התברר שהעותר לא הגיע למפגשים שנקבעו לו. העותר לא הציג כל מסמך שיוכיח כי הוא מטופל פסיכיאטרי אלא טען שעמד בכל תנאי השחרור.

11. בישיבת המעקב שהתקיימה ביום 28.7.2015 התקבלו שני מכתבים מרש"א לפיהם לא היה לה קשר עם העותר, הוא לא הגיע למפגשים ולכן אין כל אינפורמציה לגביו.

העותר טען שהוא סיים עם הטיפול ברש"א וכי הוספת הטיפול הפסיכיאטרי הוא בבחינת החמרת התנאים שהוטלו עליו בשחרורו.

12. הבקשה להפקעת הרישיון הוגשה לוועדה ביום 20.8.2015 אך גם לדיון שנקבע ביום 14.10.2015 העותר לא התייצב ולכן הופקע מלוא יתרת מאסרו של העותר.

החלטת הוועדה 14.10.2015

לאחר עיון בחומר שהונח בפני הועדה ושמיעת טענות ב"כ המשיב לעניין ההפרות החוזרות ונשנות של העותר את התנאים לפיהם שוחרר ומאחר והעותר לא התייצב לדיון למרות שזומן כחוק ובוצעה עמו שיחה טלפונית, בוטל שחרורו על תנאי של העותר בהתאם לסעיף 21 לחוק שחרור על תנאי והוא חויב לשאת תקופת מאסר כאורך כל תקופת הרישיון.

החלטת הוועדה נושא העתירה

1. מהחומר שהוצג והטיעונים שנטענו עולה כי העותר לא עמד לפחות בשניים מתנאי השחרור - תעסוקה וטיפול.

2. העותר ניתק קשר עם רש"א בטענות שונות. מהמסמכים של רש"א עולה בבירור שהעותר לא עמד בתנאים שסוכמו עמו למרות שרש"א התריעה בפניו לא אחת, גם באמצעות הוועדה, אבל כלום לא עזר.

3. מזה כשנה וחצי העותר לא עובד ולא נמצא בפיקוח וטיפול רש"א.

4. הוועדה אינה מתעלמת מטענות העותר ובא כוחו לגבי מצבו הפסיכיאטרי, אולם גם בעניין זה היה על העותר להיות בקשר עם רש"א ועם גורמי טיפול רלבנטיים, כפי שנקבע בתנאי השחרור של העותר.

חוו"ד רש"א מיום 24/12/15

1. לאחר הדיון ביום 8/12/15 התבקשה רש"א לבדוק אפשרות פיקוח על קבלת טיפול תרופתי-נפשי ע"י העותר במרפאה לבריאות הנפש בהרצליה.

2. בחוו"ד רש"א מיום 24/12/15 כתבה רש"א שבתחילת תקופת הפיקוח עמד העותר בתנאי השחרור אך עם הזמן הפסיק להגיע למפגשים עם רש"א ולשיעורי התורה למרות התראות חוזרות שניתנו לו ושיחת בירור שהתקימה איתו.

במהלך תקופת הפיקוח הפנתה המטפלת את העותר לאבחון במרפאה לבריאות הנפש ולמל"ל ונקבע שהוא חסר כושר תעסוקתי. גם לאחר שהוועדה קבעה שעל העותר להגיע למפגש מעקב שבועי אחד בלבד ע"י רש"א, העותר לא הגיע ורש"א המליצה על הפקעת הרישיון.

יועצת מחוז מרכז של רש"א, שנפגשה עם העותר במקום מאסרו ביום 23/12/15, התרשמה שהוא חשדני כלפי סביבתו והבודק, חסר תובנה למצבו, נוטה להאשים את סביבתו ורואה עצמו חף מפשע וקורבן לקונספירציה. הוא לא רואה עצמו חולה ולא זקוק לטיפול נפשי ולכן הפסיק אותו.

לדעת נציגת רש"א, גם אם חוסר שיתוף הפעולה של העותר נובע ממצבו הנפשי, רש"א לא תוכל לאכוף עליו לקיים את תנאי השחרור והסיכוי שישתף פעולה עם גורמי הטיפול קלוש ביותר.

בסיפא חוות דעתה ממליצה נציגת רש"א שהעותר יחל את הטיפול התרופתי והמעקבי אצל הפסיכיאטר בכלא ועם התייצבות מצבו הנפשי ניתן יהיה לשקול את התאמתו לפיקוח ע"י רש"א בשיתוף פעולה איתו.

טענות העותר

1. הוועדה שגתה כשקבעה שהעדר תעסוקה נחשב הפרת תנאי מתנאי השחרור שכן העותר הוכר כנכה

100% על ידי המל"ל ולכן אין לו כל יכולת או מסוגלות להמשיך לעבוד. רש"א ידעה על מצבו של העותר וסייעה לו לקבל סל שיקום לצורך הכרה בו כנכה.

2. הוועדה שגתה כשהחליטה להפקיע את כל תקופת רישיונו של העותר ונמנעה מלהסתפק באזהרתו.
3. הוועדה שגתה כשנמנעה מלתת בהחלטה משקל עיקרי וראוי לעובדה שחומרת ההפרה נמוכה מאוד ומקורה בבעיות פסיכיאטריות שאינן בשליטתו של העותר ואין בהפרה זו כל סכנה לציבור.
4. מאחר והחלטת הוועדה מלווה בסנקציה פלילית, הרי שלהיעדר מסוגלותו של העותר לארגון ורצייה יש לתת משקל מכריע בנסיבות העניין, שכן מעשיו אינם מלווים ביסוד האשמה.
5. הוועדה הייתה צריכה לתת משקל לעובדה שיתר תנאי השחרור מולאו ע"י העותר ככתבם וכלשונם.
6. החלטת הוועדה עשויה להחמיר קשות את מצבו הנפשי של העותר והכלא אינו המקום לטפל בו.
מאז 20.10.2015 העותר שוהה באגף המעברים של בית המעצר כשהוא כבול למיטה ונמנע ממנו לראות כל גורם טיפולי.
7. במהלך הדיון בביהמ"ש ביום 8/12/15 טען ב"כ העותר שנקבעו לעותר 100% נכות לצמיתות בשל מצבו הנפשי והוא לא מסוגל לעבוד. מאז העבירות נושא מאסרו של העותר עברו 25 שנים ובמהלך שנתיים וחצי מאז ששוחרר ע"י ביהמ"ש לא עבר עבירות וחתם בתחנת המשטרה כך שאינו מסוכן.
לטענת ב"כ העותר, העותר לא התייצב במרכז לבריאות הנפש בגלל שלא רצה לקבל טיפול תרופתי שהחליש אותו.
8. בדיון שהתקיים בפנינו ביום 27/12/15, לאחר שהתקבלה חו"ד רש"א שביקשה אפשרות לפקח על קבלת טיפול נפשי ע"י העותר כחלק מתנאי השחרור, טען ב"כ העותר שהמרכז לבריאות הנפש בהרצליה מוכן לקבל את העותר, הוא הלך לשם פעם אחת ולא הלך בפעם השנייה מפני שהופקע רישיון האסיר שלו והוא נאסר.
לטענת ב"כ העותר, מרשו השלים את תקופת הפיקוח של רש"א שהייתה למשך שנתיים ובחודש יולי 2016 הוא מסיים את תקופת הרישיון כד שהוועדה טעתה כשהפקיעה שלוש שנות רישיון בגלל שלא עבד למרות שנקבעו לו 100% נכות בגלל מצב נפשי ואם לא יקבל אותו הוא יחזור לכלא.
לטענת ב"כ העותר, אין צורך במאסרו של העותר על מנת שיקבל טיפול נפשי אלא יש לתת לו הזדמנות לקבל אותו במרפאה לבריאות הנפש.

תגובת המשיב

1. בנסיבות העותר, שיקול הרתעת הרבים הוא שיקול ראשון במעלה, כמו גם שיקול המסוכנות הנשקפת ממנו משום שהוא לא שוקם במשך השנתיים בהן הוא משוחרר.
2. ניתנה לעותר פעם אחר פעם הזדמנות לקיים את תוכנית השיקום של רש"א שבכפוף לה הוא שוחרר ממאסר, לבצע בה שינויים והתאמות לפי צרכיו ובקשותיו אך העותר לא עשה כן. נערכו ישיבות מעקב רבות, יותר ממספר הטיפולים בהם נכח העותר. רש"א עשתה כל שביכולתה כדי לסייע לו, אך הוא התעלם ולא שעה לאזהרותיה וניסיונותיה לסייע לו.
- העותר עשה במשך שנתיים דין עצמי, התעלם מתנאי השחרור שלו, מאזהרות הוועדות השונות שדנו בעניינו ואזהרות נציגי רש"א.
3. אין לקבל את טענות העותר כי ההפרות נובעות ממצבו הפסיכיאטרי שאין לו שליטה עליו. העותר התעלם מהחלק הארי של תוכנית השיקום ואין מדובר בהפרה מינורית שלה.
- בקשת ההפקעה והנימוקים לה והחלטת הוועדה לא הטילו את יהבם על הפרת התנאי התעסוקתי ונתון זה בא רק להדגיש את התנהלות העותר.
4. מצבו הנפשי של העותר הוא מצב לכאורי. חוות הדעת הוגשה היא חוות דעת פרטית משום שמסמכים ממרפאת בריאות הנפש בהרצליה אליה הופנה העותר לא הגיעו לידי הוועדה. העותר הודה כי הוא מתפקד בצורה מיטבית ואף סועד את אמו ללא כל טיפול פסיכיאטרי בכל תקופת שחרורו המוקדם.
5. ב"כ המשיב טען בדיון בביהמ"ש ביום 8/12/15 שניתנו לעותר מספר הזדמנויות לקיים את תנאי השחרור, הוא לא ניצל אותן ולא ניתן לתת בו אמון.
- העותר מסרב לקבל טיפול נפשי ולכן יש לנהוג לגביו לפי הכלל שיש להפקיע את מלוא תקופת הרישיון, כפי שקבעה הוועדה שתפקידה להגן על הציבור ולהרתיע אסירים משוחררים ובמתן הזדמנות נוספת לעותר יש סיכון לציבור.
6. ב"כ המשיב טען בדיון בביהמ"ש ביום 27/12/15 שהעותר הפר את תנאי השחרור הפרה מהותית ולא טכנית, הוא הוזהר ע"י הוועדה שלא להיפגש עם נציגי רש"א אך הוא לא הגיע לפגישות וגם כשהגיע לא שיתף פעולה.
- העותר הפסיק לקחת תרופות על דעת עצמו, טוען שאינו זקוק לטיפול ולכן להערכת רש"א הסיכוי לשיקומו הנפשי קלוש.

ב"כ המשיב טען שלא ניתן לתת אמון בעותר שהפר פעמים רבות את תנאי השחרור ולכן יש לקבל את המלצת רש"א שעליו לחזור למאסר ולקבל טיפול נפשי במהלך מאסרו.

דין והכרעה

1. עיון בתוכן ישיבת המעקב שקיימה הוועדה אחרי קיום תנאי השחרור שקבע ביהמ"ש ביום 14/7/13, כאמור בהחלטה שצורפה כנספח ג' לתגובת המשיב, מעלה שכבר בתחילת תקופת הרישיון לא קיים העותר את תנאי השחרור בכל הקשור לתעסוקה שכן בישיבת המעקב הראשונה שהתקיימה בחלוף 5 חודשים ממועד השחרור על תנאי התקבל דיווח שהעותר פוטר ממקום עבודתו לאחר 3 חודשים ולא הראה מוטיבציה לעבוד במקום עבודה אחר (ראה נספח ד' לתגובת המשיב).

בישיבת המעקב הרביעית שהתקיימה ביום 1/10/14 דווח שהעותר אינו עובד מאחר והמל"ל קבע לו 100% נכות נפשית אך הוא לא הגיע גם לטיפול הפרטני השבועי ולשיעורי התורה שהיו חלק מתנאי התוכנית השיקומית של רש"א ובכך הפר את תנאי השחרור (ראה נספח ז' לתגובת המשיב).

בישיבות המעקב החמישית והשישית שהתקיימו בחודש נובמבר 2014 ובחודש מרץ 2015 דיווח נציג רש"א שהעותר ממשיך לא להגיע לטיפולים הפרטניים ולפגישות המעקב השבועיות חרף האזהרות שהוזנה ובישיבת המעקב השישית ביקשה רש"א להפקיע את רישיון האסיר של העותר (ראה נספחים ח' וט' לתגובת המשיב).

הוועדה לא נעתרה בשלב זה לבקשת רש"א וקבעה שעל הגורמים המטפלים למצוא פתרון למצבו המורכב של העותר כפי שבא לביטוי באבחון שנערך לעותר ע"י ד"ר כספי ביום 6/2/15 לפיו העותר סובל מסכיזופרניה ואי עמידתו בתנאי השחרור הוא ביטוי לליקוי באישיותו שנגרם ממחלת הנפש ממנו הוא סובל.

ד"ר כספי המליץ בסיפא חוות דעתו, שצורפה כנספח ו' לעתירה, שהעותר יתחיל טיפל נפשי כוללני ובו טיפול תרופתי, התערבות טיפולית פסיכולוגית ומהלך שיקומי בליווי חונך.

בישיבת המעקב השביעית דיווחה רש"א שהעותר יופנה לבניית סל שיקום, ישולב בטיפול אמבולטורי ויופנה למרפאה לבריאות הנפש בהרצליה, אך בישיבות המעקב השמינית והתשיעית התברר שהעותר ממשיך לא להגיע לפגישות השבועיות עם רש"א ובשיחה שקיים עם נציגת רש"א במקום מאסרו ביום 23/11/15 הוא טען שאינו חולה נפש והפסיק את הטיפול התרופתי מכיוון שאינו זקוק לו.

2. השתלשלות העניינים בכל הקשור לחוסר שיתוף הפעולה של העותר עם גורמי רש"א, כפי שהוצגה בפני הוועדה שהחלטתה היא נושא העתירה ועמדתו של העותר בכל הקשור לנזקקותו לטיפול נפשי, לרבות טיפול תרופתי, כפי שהביע בפני נציגת רש"א, מצדיקים את החלטת הוועדה להפקיע את מלוא תקופת הרישיון של העותר שכן המשך שחרורו על תנאי ללא תוכנית רש"א במצבו הנפשי מגביר את הסיכון לשלום הציבור כפי שבא לביטוי במעשים נושא המאסר ממנו שוחרר על תנאי.

3. גם אם הפסקת עבודתו של העותר זמן קצר אחרי שחרורו על תנאי נבעה מחוסר כשירותו לעבוד בשל מצבו הנפשי, אין במצבו הנפשי של העותר כדי להצדיק את אי התייצבותו למפגשים השבועיים עם נציגי רש"א, דבר שמנע מנציגי רש"א לעמוד על מצבו הנפשי, להפנות אותו לטיפול לו הוא זקוק ולעמוד על עמדתו בעניין זה בשלב מוקדם יותר.

4. איננו מתעלמים מתקופת הרישיון הארוכה שהופקעה ע"י הוועדה אך הדבר מתחייב ממסוכנותו של העותר, מסירובו לקבל טיפול נפשי ומחוסר יכולתה של רש"א לפקח על קיום תנאי התוכנית השיקומית שבה שוחרר על תנאי.

5. חזקה על גורמי הטיפול בשב"ס שיתנו לעותר את הטיפול הנפשי לו הוא זקוק ולאחר שתחול הטבה במצבו והוא יתחייב לשתף פעולה עם גורמי הטיפול הנפשי בקהילה יובא עניינו בפני ועדת השחרורים.

6. לאור כל האמור לעיל, אנו דוחים את העתירה.

ניתן היום, ה' אדר א' תשע"ו, 14 פברואר 2016, במעמד ב"כ הצדדים.

ב"כ העותר יודיע לעותר.

שמואל בורנשטיין, שופט

זהבה בוסתן, שופטת

אברהם טל, שופט
נשיא